

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franco. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1-50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Partizanstvo in strankarsko premeščanje državnega uradništva.

Ko je bil leta 1924. dne 11. septembra Izvršni odbor UJU pri takratnem ministru prosvete dr. Antonu Korošcu ter je protestiral proti partizanskemu nametanju, premeščanju in odpustu učitelstva, je minister g. dr. Korošec izjavil deputaciji, da bi bila intervencija političnih strank glede premeščanja skrčena na minimum, če bi je učitelji sami ne zahtevali.

S tem je minister dr. Anton Korošec pokazal učitelstvu jasno pot, po kateri mora hoditi, da omeji partizanstvo in zatere persekucije.

Pokazal je, da ima učitelstvo samo ključ do boljših razmer v svojih rokah in da mora pričeti zdraviti najprej pri sebi ter v korenini samo onemogočiti partizanske vplive, če hoče ozdraviti tega zla svoj stan in prosveto.

Od tedaj je preživel učiteljski stan hude preizkušnje. Za klerikalnim režimom je prišel demokratski, ki je pometal na drugo stran med učitelstvom v Sloveniji in na Hrvaškem, za tem je prišel radikalni režim, ki je zarezal brazde po Srbiji in za njim je prišel radičevski režim, ki je v največjih dimenzijah pometal in preganjal v znamenju revanž in rehabilitacije med učitelstvom po Hrvaškem.

In kdo je plačal račun tega žongliranja političnih strank z učitelstvom? Ves učiteljski stan, ki je onemogel in zaradi medsebojnih stanovskih bojov brez moči stal sredi velikih prosvetnih nalog, ki so ga čakale in ga še čakajo, katerim pa ni bil kos ravno zaradi medsebojnih stanovskih bojov, ki ga je bil le na ljubo političnim strankam. Partizanstvo in persekucije je plačal učiteljski stan z izgubo selitvenih stroškov ob nastopu službe po razpisu...

Račun medsebojne stanovske borbe so pa plačale tudi nedolžne učiteljske rodbine, žene in otroci...

Sredi potokov solza teh nedolžnih otrok in sredi krivic in bridkosti je prišlo iztreženje tudi med učitelstvom.

Učitelstvo je spoznalo, da mora postaviti, ako hoče vse to preprečiti, svoj stan in svojo stanovsko organizacijo na strogo stanovsko in strokovno stališče, ki naj čuva ugled in ponos učiteljskega stanu ter nemoten razvoj šolstva.

Ogromna večina učitelstva je spoznala in uvidela potrebo enotnosti učiteljskega stanu ne glede na politično pripadnost ter potrebo enotne organizacije, ki mora varovati napram vsemu stanu strogo objektivnost in skrbeti, da se nikomur ne godi krivica in da so vsi enako deležni dobrot, ki jih more kdo dosežati, upoštevajoč zmoglosti, delovanje in socialne prilike in to v okviru zakona in zakonitega postopanja.

Iskrena želja učitelstva je, da ima na čelu prosvetne uprave strokovno neoporečne predstojnike, ki bodo znali varovati

objektivnost in zakonitost na vse strani; organizacija pa mora zahtevati tudi od svojega članstva, da iznašajo vsi učitelji in učiteljice svoje želje in prošnje le potom pristojnih oblasti ter ne nadlegujejo gg. poslovodcev in ne angažirajo političnih strank po stranpotih za svoje osebne koristi, čisto na škodo objektivnega stališča napram svojemu tovarišu ali tovarišici.

Storiti moramo vse, da bo pronikla ta zavest med vsem članstvom. Poverjeništvo se je obrnilo tudi že do gg. narodnih poslancev, da uvažujejo te interese učitelstva. Saj imajo gg. narodni poslanci z ozirom na državno politiko važnejše naloge, kakor so intervencije za razne osebne koristi posameznikov. V tem oziru se je treba obračati na organizacijo, ki bo varovala strogo objektivnost napram vsemu učitelstvu in se bo obračalo do gg. poslancev v personalnih zadevah le v res nujnih slučajih.

Učitelstvo mora priti do spoznanja, da osebna beneficijalna politika škoduje čestokrat dotičnikom samim, vsemu stanu, pa tudi strankam, ker je ovira obči prosvetni politiki, ki jo hočejo voditi v dobro šolstva.

Zgodovinski razvoj polpreteklih dob nam kaže, da si še nobena stranka ni koristila s personalnimi izpremembami bodisi nadzornikov ali učitelstva, če ni bilo zanje stvarne utemeljitve in stvarnih pogojev, ampak nasprotno, da je imelo to močno reakcijo med učitelstvom in pri šolstvu ter tudi za politične stranke same.

Sreska društva so dolžna usmerjati članstvo vselej na pristojna mesta in k organizaciji, ki se bo zavzela v merah zakona enako za vsakega.

Dolžnost vseh naših članov je, da zahtevajo od svojih strank, naj se izpremembe nadzornikov in stalnega učitelstva vrše le na izpraznjena razpisana mesta, začasna pa po res utemeljeni službeni potrebi, v vseh drugih slučajih (§ 71.) pa le na osnovi predhodnega disciplinskega postopka in pravoreka o kršitvi službenih dolžnosti.

Enako je dolžnost vseh naših članov, da takoj odklonijo vsako ponudbo od političnih strank, ki je na škodo tovarišu in naših principov.

Morebitne rehabilitacije naj bi se skušale popraviti ob posameznih razpisih služb rednim putem s tem, da bi se dotičnikom dala prednost pri nameščanju. Vsaka druga rešitev vodi neizogibno do novih persekucij.

Le s tem se vrnejo med učitelstvo zopet zdrave razmere in zadovoljstvo ter red v šolsko upravo.

Ključ proti partizanstvu in strankarskemu premeščanju ima učiteljski stan v svojih rokah.

Sigurno je, da bo ta ideja prodrla med učitelstvom in bo morala prodrati tudi v javnosti — ker je zdrava.

Möderndorferjev slučaj.

Nasprotniki naše stanovske osamosvojitve in našega stanovskega pokreta kaj radi izrabljajo Möderndorferjev slučaj proti nam, zato moramo naši javnosti dati nekaj pojasnil, da ne bo napačno poučena na podlagi dnevnih listov.

Izjavljamo, da smo se v Möderndorferjevem slučaju borili za ono, za kar bi se borili pri vsakem drugem. Zahtevali smo, da naj se mu najprej na podlagi disciplinarne

preiskave in razsodbe dokaže, da je kriv in če je kriv, naj se ga kaznuje ter premesti.

Vse vesti dnevnih listov ne ovržejo pravičnosti našega stanovskega boja v Möderndorferjevem slučaju.

V tem boju smo hoteli izvojevati, da se učitelju (pa najsi bo to Möderndorfer ali katerikoli drugi) dokaže najpreje krivda, potem naj se ga šele kaznuje in kazensko premesti.

Edini pa smo v tem, da je naša šola v največji meri »šolska« in ne »življensko-praktična!« Spominjamo se samo na naša dijaška leta! Kaj vse smo se morali učiti in kaj potrebujemo sedaj. O tem je poglavje zase!

Oglejmo si na kratko program P. R. K. in kako bi ga izpolnjevali na osnovni šoli! Po pravih postanejo člani P. R. K. otroci pričeni s 3 šolskim letom. Delovanje bi osredotočili na »Tekmo za zdravje«, ki je na podeželskih šolah tako kravpo potrebna. Za uspešno izvedbo »Tekme« na osnovni šoli je brezpogojno potrebna pomoč staršev (roditeljski sestanki!)

Zdravstvene nadzornike je treba vzgojiti, ne samo izvoliti.

Navidezno lahka stvar je tudi samostojno vzdrževanje discipline med otroci. Toliko časa pa, dokler bodo otroci videli v učitelju in reditelju policaja in dokler bodo otroci radi zakonov, ne iz lastnega nagiba disciplinirani, je to hinavska in prisiljena

Naš boj je bil pravičen in tudi umesten, kajti Möderndorferja se je premestilo preden mu je bila kaka krivda dokazana; njega se je premestilo na podlagi navadnega sumničenja.

Njega se je sumničilo na podlagi njegove brošure komunizma. In ko smo v ministrstvu prosvete na podlagi najkompetentnejših dokazilnih listin dokazali neresničnost te trditve, je g. pomočnik ministra prosvete sam priznal, da se mu dela krivica.

Möderndorfer je bil premeščen kot stalni učitelj na čudne načine, ki po našem mnenju niso odgovarjali zakonitim predpisom, zato smo se zavzeli odločno za ta slučaj. Kakor se je namreč postopalo z Möderndorferjem, bi se lahko postopalo z vsakim drugim. En protipostaven slučaj namreč lahko rodi sto drugih.

Za svojo dolžnost smo smatrali, da smo z vso odločnostjo nastopili proti takemu načinu in postopanju z učitelstvom.

Stalni učitelj se ne sme premeščati brez dokazane krivde in brez disciplinarne postopanja — to je naša parola.

Zato smo se zavzeli, kakor hitro smo prejeli potrebne informacije in dokazilne dokumente, na podlagi katerih smo lahko uvideli nepravilni postopek, za ta slučaj. S tem smo hoteli preprečiti nadaljnje enake take slučaje.

Uspeh naše stanovske borbe za zakonito postopanje je bil ta, da je ministrstvo razveljavilo oba odloka o premestitvi, ki sta bila že izdana ter je premestilo Möderndorferja po »službeni potrebi«, na podlagi čl. 71. uradniškega zakona.

V politični del zadeve se nismo nikdar spuščali in se tudi ne spuščamo, dasi tudi v tem oziru ni še dokazana nobena krivda.

Branili smo v Möderndorferjevem slučaju le stanovske pravice in zakonito postopanje, kar bomo branili v vsakem drugem slučaju.

Slovo in zahvala.

Ko se poslavljam od učitelstva, izrekam svojo zahvalo vsem, ki so me podpirali v pravilnem umevanju mojega prizadevanja. Ne stranka, ampak oseba in stan sta mi bila pred očmi. Zakaj, kaj je za vas prav: ali stranke ali vaš življenski poklic? Toda že čujem ugovor: »A mi imamo svoje nazore, svoj svetovni nazor!« Odgovarjam: »Res je, da ga imate, drugi ga imajo tudi, a v stanovski organizaciji ne moremo uveljavljati svojih konfesionalnih ali filozofskih ali političnih nazorov, ako hočemo skupnost, ker tu bi moralo veljati »in necessariis unitas, in dubiis libertas« (enotnost v potrebnih, svoboda v dvomljivih rečeh). Kot učitelji ste pripadniki določenega stanu, ki ima svoje duševne in gospodar-

ske potrebe, vsem skupne; kot državljani ste svobodni, da se družite s somišljeniki, ne glede na svoj stan, kjer uveljavljate svoje nazore o vzgoji in pouku, ki postanejo potem lahko obvezni za šolo, da jih ne smete samovoljno izpreminjati ne na desno, ne na levo. Šola in politika, poklic in državljanstvo — to sta dve kategoriji, ki ju treba ločiti, v zvezi med seboj, a vendar ne isto.

Želim učitelstvu, da bi s kritično izobrazbo in smotrno organizacijo usposobilo in uveljavilo sebe za enakopravni faktor, ki mu gre poleg politikov kot zastopnikov staršev beseda pri vzgojstvu in šolstvu.

V Ljubljani, dne 11. aprila 1927.

Dr. Drag. Lončar.

Svetovna pedagoška konferenca v Locarnu.

Siroški.

Mednarodni krožek za obnovo vzgoje (The New Education Fellowship), ki je priredil leta 1925. svojo III. konferenco v Heidelbergu, jo priredi letos v dneh 3.—15. avgusta v Locarnu. Vodilni tme: Smisel svobode v vzgoji. Prijavljene so kot govorniki številne osebnosti svetovnega slovesa, kakor: A. Adler, P. Bovet, O. Decroly, B. Ensor, A. Ferriere, M. Johnson, G. Lombardo-Radicce, W. Paulsen, G. Pizzigoni, E. Rotten, C. Washburne, K. Wilker, L. W. Wilson. Konferenca bo torej nedvomno plodovita, osobito za one, ki so se količkaj podrobneje bavili s pedagoškimi vprašanji. Princip svobode postaja centralna točka v vzgoji, le da si v Evropi vsled vpliva tradicije ali vsled površnega razumevanja težko krči pot. V ameriškem šolstvu je že od vsega začetka nesporen predpogoj. Posebno vrednost bodo imela torej poročila ameriških pedagogov, ki bodo številno zastopani.

Razven omenjene glavne teme se bo v ožjih krožkih razpravljalo tudi o drugih aktualnih vprašanjih, kakor: koedukacija v praksi, uporni otroci, individualiziranje pri pouku, zgodovinski pouk iz mednarodnega stališča, dojenček, šoli odrasla mladina, inteligentne preizkušnje, nasvetovanje poklica, nova pota umetnostne vzgoje. — Razprave se seveda ne omejujejo zgolj na osnovno šolo, temveč na celotno šolstvo. Razpravni jeziki so angleščina, francoščina in nemščina; razpravo, podano v enem teh jezikov, prevedejo tudi na druga dva. Konferenci bo priključena razstava.

Divna okolica in tovariški duh, ki vladata na konferencah tega krožka, bodo napravili udeležbo na konferenci tudi prijetno.

Prijava. Kdor se želi udeležiti konference, se mora prijaviti najpozneje do konca maja, toda čim prej, tem bolje. Navesti mora svoj naslov, kakšno stanovanje želi ter obenem vpslati vpisnino. Vse to na naslov: Miss Clare Soper, New Education Fellowship, 11 Tavistock Square, London W. C. 1, England. (Prijava lahko tudi v nemščini ali francoščini).

Če kdo želi še podrobnejših informacij, naj se blagovoli obrni na Pedagoško-did. krožek v Mariboru. A. Osterc.

Prispevajte kot podporniki „Pevskemu zboru UJU učitelstva“!

LISTEK.

SLAVKO MROVLJE:

P. R. K. na naših šolah.

Ker sem uvidel, da P. R. K. na naših šolah ne uspeva tako, kakor bi po svojem programu moral uspevati, in ker je marsikdo proti uvedbi P. R. K. na šolah, sem napisal te vrstice, ki naj izzovejo stvarno polemiko.

Pokret P. R. K. se popolnoma prilagodi sedanjim šolskim razmeram v smislu vsestranske vzgoje, samo delovanje je treba osredotočiti na izvajanje programa. Vedno se čujejo kritike, da je P. R. K. tujega izvora ter da so mnogi proti vsakemu pobiranju članarine pri šolski mladini. Ali je izvor tuj ali naš, to je za nas postranskega pomena in si s tem vprašanjem nihče ne bo belil glave. Resnica je, da je P. R. K. po zaključku prve glavne skupščine meseca maja leta 1920. v Genovi razširjen po vseh državah in to nam zadostuje. Članarina je tako malenkostna, da lahko sploh odpade vsaka tozadевна kritika, posebej pa še, ker

disciplina! Učitelj mora to doseči brez palice kot pedagog, ne policaj in z vztrajnostjo in doslednostjo že v nižjih razredih.

Posvetiti večjo pažnjo telesnemu razvoju mladine, vzbuditi moralne vrline in nuditi splošno izobrazbo izven »vaškega zvonika«, to je ostali program P. R. K.

Mladino se uvaja v samostojno organizacijsko delo, sami naj sprožijo iniciativo za prireditve, ki se naj pod vodstvom učitelja realizira. Osnovni principi zdravja se osredotočijo v vsakodnevni pravilni zdravstveni vežbi, boju proti alkoholu in tuberkulozi!

Obdelovanje vrta, poživitev rokotvornih delavnic je samo ob sebi umevno!

Važna je tudi socialna vzgoja! Obiski in pomoč bolnim součencem, potrežljivost, pomoč manjnadarjenim itd. Učenci naj goje čut estetike, priučijo naj se olike!

Mladino je treba zainteresirati za zunanje dogodke potom dopisovanja, fotografij in almanahov!

Na meščanskih in višje organiziranih šolah naj se posveti več pažnje prosveti! Ustanovimo pevске, godbene in literarne krožke. Pri literarnih krožkih naj nastopajo otroci sami! Ne zaposlimo otrok povsod,

ampak vsak učenec naj se zainteresira za gotovo panogo, vse pa naj delajo otroci z veseljem! Ako je delo na vse razdeljeno, odpade vsaka kritika, češ, da pri tem trpi pouk.

Obširen in idealen je program P. R. K. in ravno zato, ker imamo široko polje in ga izpolnjujemo po lokalnih prilikah. Pri tem naj sodeluje vse učitelstvo in uspeh je siguren in životarenje bode preprečeno. Delujmo na to, da bo »Glasnik P. R. K.« izpopolnjen tudi s slovenskimi članki.

Gotovo pa je, ako pride deset odlokov za ustanavljanje P. R. K. po naših šolah in če ni prostovoljnega veselja pri učitelstvu in mladini, bo P. R. K. samo na papirju in v tem slučaju je bolje, da P. R. K. na šoli sploh ne ustanovimo!

Mladini naj bo častno biti član P. R. K. in naj z vsestranskim delovanjem dokaže, da se zaveda, da je v resnici stember naroda. Vse drugo, kar se tiče »humbuga« itd. sem povedal na drugem mestu svoje mnenje. Kar je dobrega ohranimo, slabo ovržemo in nadomestimo z boljšim in to le edino z delom. — P. R. K. pa želimo, da bi se na naših šolah razširil in procvital v neobhodno do brobit naše mladine!